

45.

11. 239

ERDÉLYI
MAGYAR
HÍR - VIVŐ

Nagy Szeben Mind - Szent havának 18-kán.

1790.

(Folytatása a Magyar Országi Rendek által a Királly ö Felségéhez írott Levelnek)

A harmadik Tzikkelly szöll az Augustána és Helvetziai Valláson lévők dolgának a Bétsi, és a Lintzi Békeesség kötések szerént való állapotba léendő vizsá-tételéről. Ez ugyan a Károly, és Maria Theresia K. Bé-iktató Levelében (Diplomájában) nem foglaltatik benne, de a Szabad Zászlós Uraknak (Ország Bároinak) Az Elő-
ke-

kelőknek (*Magnásoknak*) és a' Vármegyéknek nagyobb része, úgy némelly Városok-is azt kívánták, hogy ezen tárgy-is a' K. Béiktató, vagy-is Hit-Levélbe, tétetődnek belé; mert igaznak, és a' köz Bóldogság, és tsendeségre nézve illőnek íteltetett, hogy nagy része az Ország Elő-keelőinek, Nemesseinek, Polgárainak, és más lakosainak a' kik az Augusztanai, és Helvétziai Valláson vagynak, és a' Romai közönséges Hitűekkel egy Nemzettségűek, és eredetűek, és mint a' Természetnek, mint pedig azon egy Polgári társaságnak, és egyarányú Polgári Igasságoknak, és szabadságoknak leg-szorosabb kötelével egybe vagynak kaptsolva, a' Vallás dolgában, melly az emberi szívet leginkább érdekli. egy törvényen épült bátorságot, és tsendeséget nyerjenek, a' mellyet a' magarendi szerént végbe ment Bétsi békeség kötés szerint már ennek előtte meg-nyertek volt; A mellyet annyival-is nagyobb bizodalommal sürgettek, hogy Felsőged-is az felyebb említett, az Ország szabad Zászlós Uraihoz irt Levelében, magát kegyesen, és a' méltó ügynek szeretetétől viseltetve, arra hajlani jelentette, hogy az Augusztanai, és Helvétzia Valláson lévőeknek igasságai a' farkalatos törvényeknek, a' Bétsi, Lintzi Békeség köteleknek értelmek szerint helyre állittassanak. Mivel pedig a' vizont egyeség meg-nem nyerttetthetik másképpen, ha csak a' kéttésnek minden homályai el-nem széllyeztetnek, ezen Vallás dolgának különös tárgyai egy magános tzikkely által hatá-

tározottak volna-meg, a' mellyre utofitás lett
 volna a' K. Hit-levélben, és a' melly a' Tör-
 vényeknek forjába bé-iktatódott volna; de az
 egéltz 'Iisztelendő Papság, a' Szabad Zászlós U-
 rak, az Elő-kelek és a' Vármegeyek közül né-
 mellyek, és majd minden Városok a' Bétsi, és
 Lintzi békesség-kötéseknek a' K. Hit levélbe lé-
 endő bé-iktatófoknak, azoknak egy új Tzik-
 kelly által réendő bővebb Magyarázatjának
 ugy mint: a' melly a' Római közönséges
 hitnek a' magok vélekedések szerint lérelnes
 lenne, ellenne mondottak, ragaszkodván ebben
 az 1681-be tett 25-dik és 26-dik az 1687-dik-
 béli 21-dik, és az 1715-dikbéli 30-dik Tzik-
 kelyhez; Dalmátzia, Horváth, Tóth Országok,
 és némelly Vrosok részéről az a' kívánság je-
 lentetett, hogy ezen békesség-kötésnek ereje
 az említett Országokra ki-ne terjesztetelék, és
 az által a' Vrosok szabadságaiban semmi sére-
 em ne tétetődjék: a' mellyből könnyen ki-lehe-
 tart látni, hogy ezen a' Vallás szabad gyakorlásá-
 nak tárgyait magyarázó magános Tzikkelynek
 pontjaiban, egyesülést nem remélhetni. Annak-
 okáért hogy az idő ne múlyon, és az általa Bé-
 iktatás (Inauguratio) és a' Királyi Hit-levél ne
 halasztalsék, és a' további vetékedések által a'
 szívek fel-ne boszszantódjának, minden meg-ha-
 sonlott felek a' Lintzi Békesség kötés 4-dik fel-
 tételének értelme szerint meg-egyezett akarata-
 tal a' Felsőged közbenjárásához folyamodnak,
 kérvén Felsőgedet, hogy mivel a' meg-ha-
 sonlott feleknek értelmek az alázatoson ide rekesz-
 tett

tett három Tzikkelyekből, mellyeknek egyét a' Dunán túl és a' Dunán innét, a' másikat a' Tifzán túl, és a' Tifzán innét lévő körület a' harmadikát pedig az Országú elegyes választattak, nem egy közönséges ugyan; de nagyobb rész akarattjából készítették, ki-tettség: méltoztaslék, a' maga igazsága, és böltségsége szerént, a' méltó ügyhez úgy a' köz jóhoz, és tsendességhez viseltető szeretettől az Ország rendének egy olly Tzikkelyt fel-tenni, a' mely a' meg-hasonlott részeknek meg-elégítésére helyesnek fogláltatni, és így maga Felséges Közbenjárásával ezen dolognak meg-határozásában, és a' szíveknek egyesítésében segedelemre lenni.

Ezen Tzikkellybe bé-vannak iktatva a' nem egyesült Görög valláson lévő lakótsai-is ezen Orzágnak, hogy ök-is köz törvény által nyerjék meg a' Pólgári igazságot, és a' magok Vallások gyakorlását; kívánta ezt az igazság, és a' köz jó: mert nem látzik illőnek lenni, hogy egy olly számos, vitéz Nemzet, a' mely a' maga hofszas ben lakásával Pólgári igazságot nyert, tsak jövevényeknek tartásék, és a' maga Vallásában, a' mellyhez erősen ragalzkodik, tsak a' szabad tettéstől fügjön; esett ez tovább azért-is, mivel Felséged-is a' maga már annyiszor említett Levelében kegyesen kívánta, hogy a' nem egyesült Görögökre tekintet legyen.

A' Királyi Hit-levélnek 18-dik Tzikkelyében bé-tétetődött Erdély-is mivel az Erdélyiek-

eknek, nem az oda való Ország Gzüléséből ugyan de a' Vármegyékből, és Székektől küldött válofztattai, ide az Ország Gzülésére megjelenvén azt ugy kívánták, és nekünk is igazságosnak lázort lenni; mert bizonyos, hogy Erdély, ugy mint a' mellyet ugyan azon egy Magyar Nép bir, az Orzágnak első alkotásától fogva a' Magyar Koronához tartozik, és attól el-válthatatlan; és noha az üdöknek mostohasága által attól el-szakasztatván, egy ideig külön Fejedelemtől birattatott, de *Rudolfal* kötött békefégnél fogva, mindenkor része volt az Ország Koronájának; ahoz és Királyaihoz Magyar Orzágnak mint annak egy el-válthatatlan tagja vízta tért; kívánták tovább ugyan azon válofztattak, hogy mivel Erdély mint egy el-válthatatlan rész a' Magyar Ország Királyának Bé-iktatáforkor semmi különös Hit-levelet (Diplomát) nem kap, hanem ugyan azon egy esküvésben van foglalva, annak igazságnai inkább nem szerént tétetődjenek bátorságosokká, és e' végre egy Tzikkelyt nyújtottanak-bé mellyet-is mi egélz alázatossággal ide rekesztünk kérvén Felségedet, hogy az ök kívánságoknak, és a' mi alázatos kérésünknek kegyesen eleget tenni, és azt a' Királyi Hit-levélibe bé-iktattatni méltóztassék.

A' Hatodik *Károly* által meg-erősített Királyi Hit-leveleknek, és Törvényeknek nyomán ezeken kívül még többekre-is, akadtunk, a' mellyek vagy magával az Orzágnak Polgárai

rai alkotmányával öszve függeni, vagy pedig az annak meg-szerzendő bátorsághoz főképpen tartozni látzanak vala, és azért a' Királyi Hitlevelébe bé-kell vala iktatódniak, de azokat ebből csak a' fellyebb említett okból azért hagytuk ki, hogy ezen K. Hit levelet Felsőgednek kegyes akarattyához annál inkább alkalmaztassunk, és ezen tselekedettel-is Felsőgedhez való ragaszkodásunkat meg-mutassuk; mivel pedig ezek az Országnek Polgárai Alkotmányával főképpen egybe vannak kaptsolva, és igen sokat telznek arra, hogy miut az Ország Alkotványa, mint pedig mi bizonyosabb bátorságba légyünk, sok Országos férelmeket meg-orvosolnak, és azért az Ország lakosainak szivekben a' tellyes és bizonyos tsendességet fogják fel-eleveníteni; ezen kívül igazak, és a' Törvényen épülnek, kívántuk azokat Tzikkellyekbe fogtatni, a' mellyeket-is Felsőgednek olly alázatos kéreessel eleibe terjesztettünk, hogy azokat a' maga szerentsés meg-Koronázása előtt meg-erősíteni méltóztassék.

Nem példa nélkül kérjük ezeket, sőt Törvényeken, és Példákan épül ezen kérésünk: A' II-dik *Lengyel László* K. Hit-levelének 18-dik fel-tételében (a) az Ország rendseinek ebbéli igaz-

(a) Némiely olvasóknak kedvékért ez a' 10-dik fel-tételt Magyarra fordítva bé-kivántuk ide iktatni, melly-is e' szerint vagyon: *Hogy valmint az Országnek szabadságára, tsendes nyugodalmára,*
és

igazságok különösen ki-van kötve: a' Felsőges Austria Házból való II-dik *Mátyás* Király Koronátziója előtt alá írta az eleibe terjelztetett Tzikkellyeket: I-ső *Leopold*nak Királyi Hit-levele 2-dik fel-tételben valami hasonlót foglal magában, hogy tudni-illik az új Országlásnak kezdetekor az előbbeni Országlás alatt elett sörelmek meg-Orvosltassanak: de a' Nagy Átya-is Felsőgednek VI-dik *Károly* az 1-ső és 2-dik Tzikkellyt, valamint ez azoknak értelméből nyilvánosan ki-tettzik, még Koronátzio előtt helybe hagyta, és meg-erősítette.

Ezen Tzikkelyek között szól egy a' Felsőg meg-bántásának vétkéről a' mellyben Felsőgednek a' Tuszánai Nagy Hertzegsége irabott Bántetés iránt való törvényben ki-jelentett értelmét a' melyért az emberiség Felsőgedhez örökös tisztelettel fog viseltetni, örömeit követtük volna; de a' mi leg-régibb törvényeinktől annyira eltávoz-

és meg-tartására köz, és meg-egyezett akarattal a' Koronátzióknak ideig a' fő egyházi, és szabad Zászlós Urak az Országoknak több Lakosaiavalegyütt irásba foglalnak, és végeznek, mind azt a' rigén bevett, és mindenkor meg-tartatott szokás szerént, tartozunk kötelező Levéllel bé-fogadni, meg-erősíteni, és helyben hagyni, valamint ezt az előttünk való Kivállyok-is az Országoknak ditsévetes, és helybe hagyott szokásából mindenkor meg-tselekedtek, a' mit-is mindenkor meg-tartsunk, és mások által-is meg-fogunk tartatni. Ezt az igazságát az Orzáe rendeinek VI-dik *Károly*, és *Mária Thérésia*-is meg-erősítették egy átallyában a' több igazságaival együtt —.

távozni nem tartottuk tanátsosnak, és azért ezt a' vétket, tsak rend szerint való, és törvényes Itilő Székek alá vetettük, a' jószágbéli el-vez-tést pedig tsak a' vétkezt illető részre határoz-tuk - meg; Ha pedig Felséged minden Jószág-béli el veztezt, a' melly mindenkor az ártat-lan, és azért annyival - is inkább minden tu-lajdon tsinyok nélkül szerentsétlen Gyermeke-ket, nyomdokosokat éri, el-törölni méltöz-tatik, ezen kegyeliséget a' szereternek és tisz-teletnek tellyes érzésével el-fogjuk fogadni.

Ezen Irásra az Ország rendeinek Szent Mi-hály Havának 20-dikán azt felelte a' Király, hogy most-is változhatatlan az az iránt való meg határozása, hogy semmi más, K. Hit - levelet (Di-plomát) el-ne fogadjon tsak a' VI dik *Károlyét* vagy a' *Mária Theresiáját*. A' Koronátio után pedig minden panaszra kérésire, és kívánságira az Ország rendeinek, minekutánna azokat ve-lek együtt meg - fontolta vólna a' mint a' tör-vény, és az Országnak igaz java kívánnya, ma-ga végezéseit ki-fogja adni. A' Koronátio a' késő idő miatt Po sonban fog meg- esni, mely-nek - is leg-fellyebb 17-dik Novemberig végbe kell menni. Ezt most tsak rövideden, a' maga rendiben pedig az egész feleletet közölni fogjuk Erd. Olvasóinkal, Ugyan Sz. Mihály havának 21-dikén más feleletet-isk küldött a' Király az Or-szág rendeinek, a' melyben mind a' Királyi Hit-le-vélnek minden pontjaira, mind pedig a' fel kül-dött Tzikkelyekre a' maga jegyzéseit egyről egyremeg-tézi. Mind a' két feleletre ezen folyó hónapnak 5-kén viszá irtak az Ország rendei, és isjabb G. Károlyit mint Kurirt küldötték el irásokkal a' Királyhoz Frankfurtumba.